

Київська філологічна школа і Володимир Перетц (до 140-річчя від дня народження вченого)

11 лютого 2010 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбувся круглий стіл «Київська філологічна школа і Володимир Перетц (до 140-річчя від дня народження вченого)».

Організатори заходу – Український комітет славістів, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Інститут філології Київського Національного університету імені Тараса Шевченка.

Володимир Миколайович Перетц – відомий учений, літературознавець, фольклорист, філолог, мистецтвознавець, педагог, який виховав цілу плеяду фахівців філологічного спрямування.

Володимир Перетц народився у 1870 р., закінчив Санкт-Петербурзький університет, де пізніше обіймав посаду приват-доцента. У 1902–1903 рр. змінив академіка О. Соболевського на кафедрі палеографії в Археологічному інституті; з 1904 р. – професор Київського університету на кафедрі російської мови та словесності; дійсний член Петербурзької (1914) та Української (1919) академії наук; учень О. Веселовського і О. Соболевського. Досліджував українську літературу XVIII ст., зокрема українську драму. Йому вдалося відшукати низку невідомих до того часу українських драм.

Він є першим теоретиком наукового опису рукописних книг. Свої джерелознавчо-книгознавчі погляди В. Перетц поширював серед членів «Семинария российской филологии», здійснював теоретичну підготовку дослідників цього напрямку.

Круглий стіл привернув увагу широкого кола дослідників: літературознавців, книгознавців, мистецтвознавців, мовознавців, фольклористів та ін. Мета засідання – віддати належне вагомому внеску в російську та українську науку В. М. Перетца; обговорити питання перевидання найважливіших праць вченого; привернути увагу наукової громадськості до значення київської філологічної школи в історії української науки і культури, до її сучасних проблем.

Засідання круглого столу вели завкафедри Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, заст. голови Українського комітету славістів, д-р філол. наук Л. І. Шевченко та заст. генерального директора НБУВ, канд. іст. наук А. Г. Бровкін.

На адресу круглого столу надійшло вітання від російських колег. Його підписали провідні російські вчені, творчість яких відома в усьому науковому світі: декан факультету філології та мистецтв Санкт-Петербурзького державного Університету, проф. С. І. Богданов, зав. кафедри історії російської літератури факультету філології і мистецтв Санкт-Петербурзького державного університету, проф. А. А. Карпов, зав. відділу давньоруської літератури Інституту російської літератури (Пушкінський Дім) Російської академії наук, д-р філол. наук М. В. Понирко, професор кафедри історії російської літератури факультету філології і мистецтв Санкт-Петербурзького державного університету М. В. Рождественська.

У засіданні взяли участь представники низки інститутів НАН України: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, Міжнародна школа україністики; НБУВ: Інститут рукопису, Відділ стародруків і рідкісних видань, Культурно-просвітницький центр, Інститут біографічних досліджень; Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Інститут філології, Історичний факультет, Інститут журналістики. З інших країн – редактор журналу «Новое литературное обозрение» (Росія, Москва); з інших міст України – науковці Житомирського державного університету; Української академії друкарства (м. Львів); фахівці Національної історичної бібліотеки України. Усього у заході взяло участь 32 дослідники; 27 доповідачів. Із них: академіків – 1; членів-кореспондентів – 3; докторів наук – 10; кандидатів наук – 11.

Біографію В. М. Перетца, шлях в науці видатного славіста-українознавця детально розкрила д-р іст. наук **Л. В. Матвєєва**; трагічним сторінкам життя вченого присвятив, побудовану на архівних матеріалах, доповідь «Кримінальна справа академіка Володимира Перетца» канд. філол. наук **О. М. Сліпушко**.

Внесок В. М. Перетца в розвиток російської і української науки було розкрито у доповідях: «Володимир Перетц та українська наука» (**С. К. Росовецький**, д-р філол. наук); «Володимир Перетц як археограф та історик книги» (**Л. А. Дубровіна**, чл.-кор. НАН України); «Авторитет Володимира Перетца» (**М. М. Сулима**, чл.-кор. НАН України), «Владимир Перетц и русская филология» (**О. М. Дмитрієв**, редактор відділу «Теория» журналу «Новое литературное обозрение» (Москва, Россия); «Володимир Перетц – дослідник театру українсько-польського пограниччя» (**Р. П. Радішевський**, чл.-кор. НАН України); «Володимир Перетц і Український науковий інститут книгознавства» (**Г. І. Ковальчук**, д-р іст. наук); «Текстологічна школа Володимира Перетца» (**М. М. Гнатюк**, д-р філол. наук); «Роль археографічно-бібліографічної школи В. М. Перетца у дослідженні рукописно-книжкової спадщини України» (**С. М. Міщук**, канд. іст. наук); «Лингвистическое изучение города в парадигме Киевской филологической школы» (**Л. О. Кудрявцева**, д-р філол. наук); «Праці академіка Володимира Перетца в контексті вивчення історії киево-руських бібліотек» (**Н. Г. Солонська**, канд. іст. наук); «Українські народні думи» Катерини Грушевської в оцінці В. Перетца» (**О. Г. Церковник-Городецька**, канд. філол. наук); «Роль Володимира Перетца в дослідженні української літератури» (**Л. Г. Рева**, канд. філол. наук); «Українська опера в працях Володимира Перетца» (**Н. А. Малинська** д-р філол. наук) та ін.

Традиції В. М. Перетца гідно відроджуються у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, де з 1996 р. проводяться філологічні семінари. Про це йшлося у доповіді д-ра філол. наук **М. К. Наєнка**. Продовжуючи тему наступності славистичних традицій Університету Св. Володимира, д-р філол. наук **М. О. Карпенко** у своєму виступі сконцентрувала увагу на «Київській історико-філологічній школі і «Семинарии

русской филологии» В. М. Перетца». Історичний ракурс проблеми було розглянуто канд. іст. наук **В. А. Коротким** у доповіді «Володимир Миколайович Перетц і Університет Св. Володимира».

Як відомо, з «Семинария русской филологии» вийшли видатні вчені, які зробили вагомий внесок в науку. Один із них – Іван Огієнко. Саме про нього, вихованця і розбудовника наукової філологічної школи Володимира Перетца, йшлося у доповіді д-ра філол. наук **М. С. Тимошика**.

Учасники засідання, віддаючи належне науковій спадщині Володимира Миколайовича, порушували питання і про перевидання праць відомого вченого. Поки що тут справи рухаються вельми повільно. На цьому і наголошувалося у доповіді канд. філол. наук **Н. І. Черниш** «Видавниче втілення спадщини В. Перетца в Україні».

Обсяг і наповнення бібліотечних фондів літературою з проблематики круглого столу проаналізували завсектору культурно-просвітницького центру НБУВ **І. А. Прокошина** – «Наукова спадщина Володимира Перетца у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: зріз книжково-інформаційної виставки» та головний бібліотекар Національної історичної бібліотеки України **Н. М. Солодухіна** – «Праці Володимира Перетца у фондах Національної історичної бібліотеки України». Оригінальним було повідомлення зав. відділу стародруків та рідкісних видань НБУВ, д-ра іст. наук **Г. І. Ковальчук**, присвячене рідкісним примірникам праць В. М. Перетца у фондах відділу. Доповідачка запропонувала перевидати ці праці у першу чергу.

У рамках заходу було розгорнуто книжково-інформаційну виставку з фондів НБУВ «Володимир Перетц (1870–1935)», підготовлену виставковим сектором культурно-просвітницького центру. До експозиції ввійшли праці самого М. В. Перетца різних років (125 од. зб.), а також публікації, в яких розкривається життя вченого, аналізується його багатий науковий доробок, що й досі не втратив своєї цінності.

Н. Солонська,
керівник культурно-просвітницького центру НБУВ,
канд. іст. наук